

THEY VALUE OF EID AL-ADHA
AND THE DAY OF ARAFAH

قدار و قيمهٔت و خيرًا دههكين
جهڙنا قوربانی وعده‌رفت

نقيسين:
م. جليل صادق باخورنيفي

مزکومت

قەدر و قىممەت و خىرا دەھكىن

جەڭنا قوربانى و عەرەفەن

نېيىسىن

م. جليل صادق باخورنييفى

مۆڭەفت

www.mzgaft.com

زنجیرا جهڙنا قوربانی

نقیسین: م. جلیل صادق باخورنیفی.

دیزايننا نافمروکن: سایتني مزگهفت.

دیزايننا بعرڪن: ڙيگر سڀتهي.

هڙمارا زنجيرى: (V)

ڙ بهرههميئن: سایتني مزگهفت www.mzgaft.com

گەلى برايىن موسىلمان هندى خودى يە عەرد يى چىكىرى و ژ ۋى
عەردى مەكەھ يَا ژىڭرتى، ورۇز يىن چىكىرين ورۇزا خودبە ژ ۋان
پۇزا يَا ژىڭرتى، و ژ ھېقا ھەيقا رەمەزانى يَا ژىڭرتى، و ژ شەقىن
ھەيقا رەمەزانى شەقىا پىرۆز خودان قەدر يَا ژىڭرتى، و ژ وەختا
وەختى دوماهىكى ژ پۇزا خودبە يى ژىڭرتى، و ژ دەھئىكىيا پۇزا،
دەھكىن ھەيقا ذى الحجّة يىن ژىڭرتىن، ۋېنجا هندى دەھكىن ذى
الحجّه نە هندەك پۇزىن پىرۆز وبەركەتن، گەلەك قەدر و
قىيمەتكى مەزن بۆ وان يى ھەى، و ژ وان قەدر و قىيمەتا:

۱ - ئە و خىرتىرين پۇزىن دونيابىي نە، وئەو ل دەف خودى
شريينترىن روژن، وعييادەتى د دەھكادا شريينترە ل دەف خودى ژ
ھەمى تشتاتا ژ جىهادا د پىكا وى ژى دا، وەكى پىيغەمبەرى
خودى ﷺ گوتى: «مَا مِنْ أَيَّامُ الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ
هَذِهِ الْأَيَّامِ». يعنى أىام العشر. قالوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ
وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ»^(۱). نىنە هندەك پۇز ھەبن كارى

(۱) رواه البخاري وغيره.

باش تىدا شريينتر بت ل بەر خودى ژ ڦان رۇزا، صەحابىيَا گوت:
 ئەى پىغەمبەرى خودى خۆ جىهادا د رىيکا خودى ژى دا؟ گوت:
 خۆ جىهادا د رىيکا خودى ژى دا ژىلى زەلامەك دەركەفتە جىهادى
 ب نەفسا خۆ و مالى خۆ ڦىجا چ ژ وان نە زېرىت، ئانکو: نە ئە و
 بزېرىت و نە مالى وى.

٢- و ژ قەدر و قىيمەتى وان: خودى تەعالا يا سويند خارى ب ڦان
 دەھكا و ب تايىبەتى ب شەقىن وى، ودبىزت: **{وَالْفَجْرِ وَلَيَالِ عَشْرِ
 وَالشَّفْعُ وَالْوَتْرِ}** ڦىجا هندى (الليالي العشر): ئە و بە حسى شەقىن
 ڦان دەھكانە.

٣- و ژ قەدر و قىيمەتى وان: رۇزا عەرفە يا تىدا ئەۋىزى رۇزا نەھى
 يە ئەوا بەرى جەڙنى، وئەو، ئەو رۇزە ئەوا گەلهك ب خىر و دى
 پشتى چەندەكى بۆ ھەوه دياركەين.

ڦىجا گەلى موسىلمانا د ڦان رۇزا دا گەلهك عىيادەتى خودى بکەن
 ژ نقىزىن ب جەماعەت و نقىزىن سوننەت و رۇزىگرتنى وزكرى
 خودى و دانا خىرا وەر تىشەكى باشى و خىر تىدا ھەبىت بۆ
 ھەوه.

روزا عمرەفنى

چەند راوسىيانەك ل گەل روزا عەرەفى:

خودى تەعالا گەلهك قەدرى ٿى ئوممەتى يى گرتى، و گەلهك
وهختىن ب قەدر بُو پەيداکرىنه. و روزا عەرەفى ئىك ڙ وان
وهختانه، و قەدرى ٿى روژى ديار د بىت ئەگەر ئەم هزارخۇ د ۋان
حالىن بھېت دا بکەين:

١ - خودى تەعالا سويند يا پى خوارى، دەمى د بىزىت: **{والشَّفَعُ والوَتْرُ}**. ئىبين عەبپاس د بىزىت: " [الوَتْر] روزا عەرەفى يە". ھەر
وهسا خودى تەعالا سويند يا پى خوارى دەمى د بىزىت: **{وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ}**. پىغەمبەرى خودى ﷺ د بىزىت: «واليوم المشهود: يوم
عرفه»^(١) ئانکو: الیوم المشهود روزا عەرەفى يە.

٢ - ئەقە ئە و روژە ئەوا خودى تەعالا دين تىدا تەمام كرى، و ئەق
ئايەتە تىدا ئىنایە خوار: **{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَثْمَنْتُ**

(١) [صحیح سنن الترمذی].

عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيَّتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (المائدة: ٣). ئىكى

جوھى هاتھ دەف عومەرى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وگۆتى: ئايەتك ياد كتىباوهدا،

ھوين د خويىن، ئەگەر بۆمە جوهىبىا هاتبا خوارى دا ئەم وى

پۈزى كەينه عەيد (جهڙن). عومەرى گۆتى: كىش ئايەته؟ بىن

جوھى گۆت: **{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ**

نِعْمَتِي وَرَضِيَّتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا عومەرى گۆت: مە ئە و پۇز و

ئە و جەھىن ئەف ئايەته تىدا هاتىھ خوارى بۆ پىغەمبەرى خودى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بىت زانىن، بىن ڙ پىرقەبوول عەرهفى روزا ئەينى^(١).

٣- ھەروەسا د قى رۈزى دا خودى تەعالا عەھد و سۆز و پەيمان

بىن ڙ زورىيەتا ئادەمى وەرگرتىن، دەمىن گوتىيە وان: **{أَلْسُنُ**

بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا (الأعراف: ١٧٢). و وانا گۆتى: بهلى مە

شەھدىيى دا.

٤- چ رۈز نىن پىر عەبد تىدا بھىنە ئازاكرن ڙ روزا عەرهفى: و ئە و

رۇزا ئازاكرنا ڙ ئاگرى جەھنەمى يە، وەكى پىغەمبەرى خودى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(١) [البخارى و مسلم].

دبىزت: «مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتَقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمٍ عَرَفَةَ»^(١). نىنە رۇزەك ژ رۇزا پىتر خودى بەنىيەن خۆ تىدا ئازابكەت ژ ئاگىرى جەھنەمى وەكى رۇزا عەرفەن.

٥- چىتىرين دوعا ئە و دوعانە ئە و ئىن د رۆزا عەرفەن دا دھىنە كرن.
 ٦- رۇزىگرتنا قى رۇزى ب غەفرانىدا گوننەھىن دوو سالانە: و
 هەروەسا ئەقە ئە و رۇزە ئە و پېيغەمبەر ئىلھى د دەرەقىن
 وى دا وختى پىرسىار ژى هاتىيە كرن ل سەر رۇزىگرتنا وى گوتى:
 «يُكَفِّرُ السَّنَةُ الْمَاضِيَّةُ وَالْأَبَاقِيَّةُ»^(٢). گوننەھىن دو سالا د غەفرىنيت
 سالا چۈسى و سالا بھىت.

٧- د قى رۇزىدا خودى تەعالا فەخر و شانا زىيىن ب حەجييما
 دېھت ل گەل مەلائىكەتا: و دبىزىتە مەلائىكەتا: «إِنَّ اللَّهَ يُبَاهِي بِأَهْلِ عَرَفَاتٍ مَلَائِكَةَ أَهْلِ السَّمَاءِ، فَيَقُولُ: انْظُرُوا إِلَى عِبَادِي هُوَلَاءِ جَاءُونِي شُعْثًا عَبْرًا»^(٣) ئانکو: هندى خودى يە فەخر و شانا زىيىن ب خەلكى

(١) رواه مسلم.

(٢) رواه مسلم.

(٣) رواه ابن حبان، وانظر: صحيح الجامع: (١٨٦٧).

عەرەفاتى دېت - ئانکو: ئەوين ل عەرەفى حازر بۇوين - ۋىچا
دېيىزت: بەرىخو بىدەنە ۋان عەبدىئىن من، يىن ھاتىن قەستا من
بىن، د سەرقىزاقىز و د تۆزكەوى.

- ٨- راوهستيانا ل عەرەفى مەزنلىرىن روکنە د حەجىدا، و ڙ بهر
هندى پىغەمبەرى خودى دېيىزىت: «الحجُّ عَرْفٌ»^(١) ئانکو: ئەو
پۆكىز ڙ ھەمىيا مەزنلىرىن حەجى عەرەفەيە.

(١) [رواہ أبو داود والترمذی وصححه الألبانی].

كوربان

بهري هه مى تشتا دقيقت ئه م بزانين کو نهيا باشه بو وى مرؤٿي
بقيئت قوربانى بدهت ئه و تشهته کي ڙ پيرتئ خو يان نينوکين خو
ٿه کهت، خو ڙ وختئ دبته سه رئ هه يقا (ذى الحجة) وحه تا ئه و
كوربانى خو سه رئ دكهت. ڦيچا ئه ڦه چهند پئ زانينه ک ل سه ر
كوربانى:

۱- حوكمن قوربانى: هندى قوربانه فه رزه هر سال ل سه ر وى
بي پيچيبيت، ڙ بهر گوتنا پيغه مبه رئ خودئ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ دبيئت: «مَنْ كَانَ
لَهُ سَعَةٌ، وَلَمْ يُضَحِّ، فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا»^(١). ئه وى پيچيبيت و قوربانى
نه دهت بلا نيزىکي جهئي نقيئا جهڙنى نه بت.

۲- هندى قوربانه ناچيبيت بهيئه دان ئيلا ڙ په زى يان بزنى يان
چيلا يان حييشترا :

(١) رواه ابن ماجة، وحسنه الألباني.

قىيچا ئەگەر پەز بىت دقييٽ ژىيى وى ژ شەش ھەيقا كىيٽىر نەبت ئەگەر يَا قەلەو بىت، وئەگەر نەيا قەلەو بىت دقييٽ ژ سالەكى كىيٽىر نەبت.

وئەگەر بىز بىت دقييٽ ژ سالەكى كىيٽىر نەبت.

وئەگەر چىيل بىت دقييٽ ژ دو سالا كىيٽىر نەبت.

وئەگەر حىيشتر بىت دقييٽ ژ پىنج سالا كىيٽىر نەبت.

- ۳- پەزەك يان بىزەك بىتنى دروسته پىش ئىكىيٽە و دروسته پىش مالىن ھەمېيى ۋە، وچىيل و حىيشتر پىش حەفتا ۋە، وھندەك زانا دبىيٽن: حىيشتر پىش دەها ۋە دروسته.

٤- دقييٽ قوربان يىن پاراستى بىت ژ ھەمى عەيىبا، وەكى پىغەمبەرى خودى دبىيٽت: «أَرْبَعَةُ لَا يُجَرِّيْنَ فِي الْأَضَاحِيِّ: الْعَوْرَاءُ الْبَيْنُ عَوْرُهَا، وَالْمَرِيضَةُ الْبَيْنُ مَرَضُهَا، وَالْعَرْجَاءُ الْبَيْنُ ظَلَّعُهَا، وَالْكَسِيرَةُ الَّتِي لَا تُنْقِيِّ»، قَالَ: فَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَكُونَ نَفْصُّ فِي الْقَرْنِ، وَالْأَذْنِ، قَالَ: «فَمَا كَرِهْتَ مِنْهُ فَدَعْهُ، وَلَا تُحَرِّمْهُ عَلَى أَحَدٍ»^(١). چار ب

(١) رواه النسائي، وابن ماجة، وصححه الألباني.

كىرنائىن بُو قوربانى: ئەوا چاقى وى عەوركى و عەوركىيَا وى يَا دىيار، وئەوا ئىشەوى و ئىشاؤى يَا دىيار، وئەوا لەنگەر و لەنگەرييَا وى يَا دىيار، وئەوا پى شىكەستى يان ئەوا گەلەكا زەعىف، پاشى راوى گوت: من نەقىت ئەز وى بىدەم ئەوا كىيماسى د شاخى وى دا يان د ددانى وى دا هەبىت، پىغەمبەرى خودى ﷺ گوت: ئەوا ب دلى تە نەبت بھېلە، ول سەر كەسى حەرام نەكە.

٥- قوربانى ڙەممىيا ب خىرتىر بەرانەكى سپى سپى بىت يان ڙى پىچە كا رەشاتىيى دناف دا هەبت وىيى ب شاخ بىت و شاخىت وى د ستويىر بن، وەكى ئەنەسى كورى مالكى دبىزت: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ضَحَى بِكَبْشَيْنِ أَفْرَيْنِ أَمْلَحَيْنِ».^(١) پىغەمبەرى خودى ﷺ دو بهرانىين ب شاخ و ئەملەح كرنە قوربان، ئەملەح: هندەك زانا دبىزىن سپى سپى يە، و هندەك دبىزىن: پىچە كا رەشى ڙى يَا دناف دا هەمى.

(١) رواه أبو داود والنسائي، وصححه الألباني.

٦- وەختى دانى: دەسپىيکا وەختى دانا قوربانى پشتى نېيىزا جەڙنى يە ئىكىسر، دوماھييکا وەختى دانى بەرى روژ بەرىيقە بت ل روژا چارى يَا جەڙنى.

لىكىفە كرنا قوربانى: يَا دروست ئەوا د حەدىسى دا هاتى دى مرۆڤ قوربانى كەتە سى پشك: پشكەك بۇ مرۆڤى و پشكەك بۇ مىھقانىن مرۆڤى و پشكەك بۇ فەقىرا، ڇېر گوتنا پىغەمبەرى خودى عَلَيْهِ السَّلَامُ دبىزت: «**كُلُوا وَادْخِرُوا، وَتَصَدَّقُوا**»^(١) بخون و پاكن - بۇ مىھقانىن خو - وبكەنە خىر.

و دروسته ھەميى زى بکە يە خىر.

(١) رواه النسائي، وصححه الألباني.

و الحمد لله رب العالمين
و صلى الله وسلم على نبينا محمد
و على آله وصحبه أجمعين

ناقەروك

- ٥ روژا عەرەفەن
- ٦ قوربان

مزگفت

www.mzgaft.com